

Porin kaupungin rakennusvalvonta
sirpa.tauru@pori.fi
Porin kaupungin tekninen toimi
mikko.viitala@pori.fi

Viite Lausuntopyyntö 29.7.2022

Aihe Reposaaren koulukorttelin muutos, Kirkkokatu 20

Porin kaupungin rakennusvalvonta sekä tekninen toimi ovat pyytäneet Satakunnan Museolta lausuntoa koskien valtakunnallisesti (RKY) sekä maakunnallisesti merkittävässä rakennetussa kulttuuriympäristössä (Satakunnan rakennusperintö 2005) sijaitsevan Reposaaren koulukorttelin muutossuunnitelmia. Arkkitehtimo Oy:n laatimat suunnitelmat liittyvät koulukorttelin rakennusten käyttötarkoituksen sekä piha-alueen muutoksiin sekä rakennuksissa toteutettaviin korjauksiin.

Reposaaren koulukortteli on 1884-1922 välillä rakentunut neljän puurakennuksen ja kivirakenteisen pihasaunan muodostama kokonaisuus, jossa on tehty edellinen peruskorjaus 1950-luvulla. Koulukorttelin muutos liittyy Porin kaupungin kouluverkkojärjestelyihin sekä korttelissa sijaitsevien kaavasuojeltujen rakennusten peruskorjaukseen sekä osittaiseen käyttötarkoituksen muutokseen. Muutoksessa myös Reposaaren päiväkotijärjestelyt siirtyvät koulukortteliin, mikä osaltaan vaikuttaa myös piha-alueen suunnitteluun. Peruskorjauksen ja käyttötarkoituksen muutoksen valmistumisen jälkeen puukoulukorttelissa toimivat päiväkotijärjestelyt, esi- ja perusopetus, lähikirjasto, terveysasema ja neuvola, liikuntatilat, kotihoidon työntekijöiden työskentely- ja taukotilat, sosiaali- ja terveyspalveluiden liikkuvat työntekijät, ateria- ja puhtaustilat sekä kiinteistönhoidon työtilat. Piha-alueelle toteutetaan uusia toimintoja tukevia pienehköjä rakennuksia ja lisäksi piha-alueella järjestellään uudelleen mm. aitaamalla ja tontin jokaisen sivun sisäänkäynnin yhteyteen toteutetaan portit. Piha-alueelle ja rakennusten yhteyteen toteutetaan myös esteettömyyden parantamiseen liittyviä ratkaisuja. Piha-alueelle toteutettavat rakennukset sijoittuvat osittain asemakaavassa osoitettujen rakennusalojen ulkopuolelle.

Vaikka kyseessä on valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö ja rakennukset kaavassa suojeltuja, Satakunnan Museota ei kutsuttu mukaan koulukorttelia koskevaan hankesuunnitteluun. Hankesuunnittelun valmistuttua

Satakunnan Museo on kuitenkin osallistunut koulukorttelin korjaussuunnitteluun liittyviin neuvotteluihin.

Reposaaren koulu mainitaan erikseen sekä valtakunnallisen että maakunnallisen arvoalueen kuvausteksteissä. Alueet on osoitettu myös Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 ja niihin liittyy suunnittelumääräys:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Yleiskaavassa (1997) koulukortteli kuuluu julkisten rakennusten ja hallinnon korttelialueelle (PY) ja kokonaisuus sijoittuu arvoaluerajauksen (S-2) sisäpuolelle: *Alue, jonka omaleimainen luonne tulee säilyttää.*

Suunnittelualueella on voimassa asemakaava vuodelta 1978. Kaavassa kortteli sijoittuu opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueelle (YO). Pihapiirin rakennuksista kirjastorakennus, nykyinen kylätalo, ruokalarakennus sekä liikuntasalirakennus on osoitettu suojelumerkinnällä S, johon liittyy vanhanaikainen suojelumääräys: *Merkintä s osoittaa, että rakennusalalla sijaitseva rakennus on kaupunkimiljöön säilymisen kannalta tärkeä. Rakennusta ei saa purkaa ilman rakennuslupaviranomaisen lupaa. Rakennuslupaviranomainen voi myöntää purkamisluvan vain pakottavasta syystä. Rakennusta korjattaessa ja muutettaessa on katsottava, että ulkovuoraus ovi- ja ikkuna-aukot sekä näiden muodot ja jaot, kattomuoto ja erilaiset ulokkeet, savupiiput ja vesikourut sekä muut rakennukselle ominaiset yksityiskohdat, käytetty materiaali ja väri soveltuvat rakennuksen luonteeseen ja kaupunkiympäristöön. Milloin tämän pyrkimyksen vastaisesti on rakennuksessa aikaisemmin suoritettu rakennustoimenpiteitä, on rakennus korjaus- ja muutostöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan joko entistään taikka muulla rakennukseen ja ympäristöön soveltuvalla tavalla.*

Kokonaisuus on inventoitu Porin teknisen toimialan toimesta keväällä 2022. Inventoinnin yhteydessä koulukortteli arvotettiin luokkaan A: Suojeltava kohde. Arvoluokituksen perusteena esitettiin, että rakennuskokonaisuus oli historiallisesti,

rakennushistoriallisesti, osin rakennustaiteellisesti, kaupunkikuvallisesti ja osin säilyneisyydeltään arvokas.

Satakunnan Museon kannanotto muutossuunnitelmiin

Piha-alue

Käyttötarkoituksen muutoksesta johtuen piha-alueeseen tulee kohdistumaan melko voimakkaitakin muutoksia, mutta uudisrakennusten sijoittelulla sekä materiaaleilla ja värityksellä voidaan vaikuttaa, miten voimakkaasti ne nousevat kaupunkikuvallisesti esiin. Nykyiset uudisrakennusten rakennuspaikat eivät ole asemakaavan mukaisia ja Satakunnan Museo näkee, että arvoalueella sijaitsevasta koulukorttelista olisi asemakaavamuutoksen yhteydessä voitu samalla päivittää kohteen suojelutilanne vastaamaan nykyajan vaatimuksia.

Piha-alue tulee suunnitelmien mukaan käsittämään useita erilaisia pintoja, jotka saattavat aiheuttaa sekavan yleisilmeen erilaisten materiaalien sekä väristysten suhteen. Esimerkiksi pihapiiriin sijoitettavan laatoituksen sekä kiipeilytelineen turvalaatoituksen värityksellä voidaan vaikuttaa niiden sulautumista muuhun, pääosin sorapintaiseen kokonaisuuteen.

Uusien toimintojen vuoksi piha-aluetta joudutaan jakamaan ja rajaamaan esimerkiksi huoltopihaan sekä päiväkodin lähi- ja leikkipihoihin. Suunnitelmissa on esitetty toteutukseen pelkistettyä mustaa metalliaitaa sekä -portteja. Satakunnan Museo katsoo, että musta väritys ei sovi puukoulukorttelin ominaispiirteisiin ja tarpeettomasti korostaa muutosta sekä aitoja tilaa rajaavina elementteinä ja aitojen ja porttien väritys tulee muuttaa paremmin ympäristöön sulautuvaksi. Etenkin Kirkkokadun varrelle sijoitettavalla liukuportilla ja sen värityksellä on kaupunkikuvallista vaikutusta. Satakunnan Museo pitää hyvänä ratkaisuna, että olemassa oleva korttelia kiertävä puuaita kunnostetaan.

Suunnitelmissa esitettyjen uudisrakennusten ja rakennelmien ulkoasuun tai sijoitteluun ei museolla ole huomautettavaa, lukuun ottamatta liikuntasalin ja ruokalan väliin katoksen alle suunniteltua vaunuväristystä. Vaikka rakennus on pinta-alaltaan pienehkö, muodostaa se viereisten rakennusten sekä niiden välissä olevan matalan katoksen kanssa sekavan ja yhteismassaltaan melko kookkaan kokonaisuuden, joka peittää avoimen näkymän Amiraalinkadulta katsottaessa sekä

melko suurelta osin myös suojellun ruokalarakennuksen pihajulkisivun. Museo näkee, että vaunuvaraston sijoituspaikkaa tulisi vielä pohtia.

Rakennukset

Käyttötarkoituksen muutoksen mittavuudesta huolimatta rakennuksiin esitettävissä muutoksissa on huomioitu pääasiassa hyvin niiden rakennushistoriallinen arvo sekä ominaispiirteet. Esteettömien sisäänkäyntien periaateratkaisuna on yhdessä Satakunnan Museon kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta päädytty palauttamaan ja rakentamaan uudelleen 1950-luvun peruskorjauksessa poistettuja kuisteja tai muokkaamaan olemassa olevaa kuistia, jotta pääasiassa vältetään rakennusten ulkopuolisilta luiskilta. Sisäänkäynteihin liittyen aiemmin aitojen ja porttien värityksestä esitetyn mukaisesti Satakunnan Museo pitää sopimattomana liikuntasalirakennuksen eteläpään toteutettavan esteettömän sisäänkäynnin teräskaiteiden mustaa väritystä.

Kirjastorakennus on maalattu hiljattain ja muut rakennukset on suunniteltu maalattavaksi peruskorjauksen yhteydessä aiemmin tehdyn väritutkimuksiin pohjautuvan värityssuunnitelman mukaisesti. Satakunnan Museolla ei ole huomautettavaa rakennusten värityssuunnitelmaan.

Rakennusten ikkunoiden osalta tarpeetonta uusimista tulee välttää ja mahdollisuuksien mukaan pyrkiä korjaamaan iäkkäät ikkunat. Museon kantana on, että varsinkin Kirkkokadun ja Merimiehenkadun kulmassa sijaitsevan kylätalon ikkunat tulisi säilyttää ja kunnostaa. Mikäli ikkunoita uusitaan, on mahdollista palauttaa alkuperäisen mallin mukainen symmetrinen ristikarmirakenne nykyisten 1950-luvun epäsymmetristen ikkunoiden sijaan. Myös ulkoverhousten korjauksessa tulee välttää tarpeetonta uusimista etenkin listoituksen ja koristeiden osalla. Korjaustyössä tulee kiinnittää huomiota korjausmateriaalin laatuun ja ominaisuuksiin, kuten esimerkiksi höylätyn puumateriaalin käyttöön.

Peruskorjauksen yhteydessä tullaan lisäämään merkittävästi rakennusten LVI-tekniikkaa. Niiden vaikutukset rakennusten julkisivuihin tulee minimoida. Osa ilmanvaihtokanavista onkin esitetty ratkaistavaksi vesikatoille tehtävillä uusilla, mutta vanhan mallin mukaisilla piipuilla. Kuitenkin ruokalarakennuksen kaakkoispäätyyn on suunnitelmassa esitetty kolme eri kokoista raitisilmasäleikköä, joista suurimman koko on 80x60 cm. Säleiköt tulisivat julkisivun väritystä noudattamallakin näkymään erittäin selkeästi Amiraalinkadulle sekä Kirkkokadulle ja vaikuttaisivat pääosin hyvin säilyneen ja maisemallisesti näkyvän rakennuksen

ominaispiirteisiin. Raitisilmaritilöille tulee löytää huomaamattomampi sijoituspaikka esimerkiksi porttikongin puolelta tai vesikatolta. Kirjastosiipeen ja keittiön yhteyteen asennettaviksi esitetyt jäähdytyskoneet tulee sulauttaa julkisivuihin koteloimalla.

Satakunnan Museolla ei ole toimialansa puitteissa muuta huomautettavaa Reposaaressa koulukorttelin muutossuunnitelmista.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Rakennuskonservaattori Kalle Virtanen

Tiedoksi

Porin kaupungin rakennusvalvonta/Sirpa Tauru, Porin kaupunki tilayksikkö/Mikko Viitala, Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Päivi Valkama, Kirsti Virkki
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä